

Datum 5 februari 2021

Onderwerp **Memo Uitgangspunten selectie onderwijs
Wilderszijde**

Nummer T21.01224

Inleiding

Deze nota beschrijft de uitgangspunten die de basis vormen voor de beoordeling van de initiatieven om een nieuwe school te stichten in Wilderszijde. Eerst gaan wij in op de wettelijke context en taak van de gemeente hierin. Daarna benoemen wij het beleidskader.

1. Juridisch kader: wet- en regelgeving

De selectie van het onderwijs voor Wilderszijde speelt zich af binnen de Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen (MRvNS) die vanaf 1 juni 2021 ingaat. De nieuwe wet heeft als doel het mogelijk maken dat scholen die aantoonbaar op voldoende belangstelling van ouders en leerlingen kunnen rekenen ook daadwerkelijk voor bekostiging in aanmerking kunnen komen. Het begrip ‘richting’ (godsdienst of levensbeschouwing) als bepalende factor wordt hiermee losgelaten. In plaats daarvan komt een systeem waarin rechtstreeks bij de ouders naar de belangstelling voor een nieuwe school wordt gevraagd. Hiervoor worden ouderverklaringen gebruikt. Bij een nieuwbouwwijk kan dit ook met een marktonderzoek worden gedaan. Indien aanvragen van schoolbesturen voor een bepaald onderwijsconcept binnen hun huidige scholen te realiseren is, kan OCW ervoor kiezen de aanvraag af te wijzen. Daarnaast maakt een kwaliteitstoets onderdeel uit de beoordeling.

Met de ingang van de nieuwe wet wordt de stichtingsprocedure voor het oprichten van een nieuwe school aangepast. In deze nieuwe procedure dienen schoolbesturen geen aanvraag meer in bij de gemeente, maar bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). OCW doet vervolgens een belangstellingsmeting. In diezelfde periode vindt ook een gesprek plaats met de bestaande schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en de gemeenten die actief zijn/ is binnen het aangevraagde voedingsgebied. De gemeente kan in dat gesprek haar zienswijze over de nieuw te stichten school aan OCW meegeven. Met Uitgangspunten selectie onderwijs Wilderszijde geven wij onze uiteindelijke zienswijze en keuze richting OCW vorm.

1.1 Adequate onderwijshuisvesting

Op het moment dat de bekostiging van OCW ingaat voor een nieuw te stichten school dient de gemeente ook vanaf dat moment te voorzien in adequate huisvesting voor de school. De gemeente heeft hier namelijk de wettelijke zorgplicht voor. De huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs waarvoor de gemeente verantwoordelijk is liggen vast in de Wet op het primair onderwijs (Wpo). Hierbij gaat het onder andere om het verzorgen van (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, tijdelijke huisvesting of

1^e inrichting en meubilair. Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020 - 2024 (IHP) voegden wij hier lokaal ook renovatie en duurzaamheid aan toe. De exploitatie en het reguliere binnen- en buitenonderhoud van schoolgebouwen valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

De eerste mogelijkheid dat de bekostiging van OCW aanvangt en de betreffende school kan starten is 1 augustus 2023. Naar verwachting vindt de oplevering van permante huisvesting voor het onderwijs in Wilderszijde vanaf 2025 plaats. In de periode tot dat moment kunnen de betreffende scholen die aan kunnen vangen per 1 augustus 2023 gehuisvest worden in tijdelijke huisvesting in Wilderszijde of permanente huisvesting in de bestaande onderwijshuisvesting in Bergschenhoek. Gezien het verwachte leerlingenaantal rond die jaren levert dit geen problemen op.

De uitgangspunten hoe schoolbesturen en gemeente de onderwijshuisvesting in Wilderszijde voor zich zien en hoe zij ermee omgaan legden wij vast in het IHP.

1.2 Voldoende openbaar onderwijs

De Grondwet stelt dat gemeenten dienen te zorgen voor voldoende openbaar onderwijs binnen haar grenzen. Zo garandeert de overheid dat kinderen overal in Nederland naar school kunnen en dat niemand genoodzaakt is om onderwijs te volgen dat uitgaat van een specifieke godsdienst of levensbeschouwing. Als er geen of maar weinig behoefte aan openbaar onderwijs is dan hoeft er bij wijze van uitzondering geen openbare school te zijn. De gemeente dient dan wel de ouders die wel behoefte hebben aan openbaar onderwijs in de gelegenheid stellen om hun kinderen openbaar onderwijs te laten volgen, bijvoorbeeld door leerlingenvervoer naar een openbare school in een andere gemeente.

Als uitgangspunt voor de selectie onderwijs Wilderszijde volgen wij onze verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs op als daar behoefte aan is.

2. Beleidskader: uitgangspunten

De beleidsuitgangspunten vormen naast de wet- en regelgeving de basis voor de selectie van het onderwijs voor Wilderszijde. De uitgangspunten sluiten aan bij eerder vastgestelde visies die relevant zijn, zoals de Visienota Onderwijs 2017 - 2025 (incl. Onderzoek schoolkeuze Lansingerland), IHP, Masterplan Wilderszijde, etc.

2.1 Goede spreiding van onderwijsaanbod

Wij gaan uit van de ambitie dat ieder kind goed en passend toekomstgericht onderwijs krijgt. Dit begint bij een goed beschikbaar onderwijsaanbod dichtbij huis. Het schoolaanbod moet goed aansluiten op de vraag van ouders en kinderen in de wijk. Zo zorgen wij ervoor dat er in Lansingerland en specifiek in Wilderszijde een goede spreiding is van onderwijs in denominaties als concepten. Door bij de keuze voor het onderwijs in Wilderszijde hiermee rekening te houden zorgen wij ervoor dat ouders en kinderen onderwijs dichtbij huis tot hun beschikking hebben.

2.2 Diversiteit in onderwijsconcepten

In toenemende mate vinden ouders en leerlingen het onderwijsconcept van een school belangrijk. De vraag naar onderwijsconcepten past in een landelijke trend waarbij het aantal van de scholen met een ander schoolconcept toeneemt. De enige wijze om keuzevrijheid te garanderen voor kinderen in het primair onderwijs is te zorgen dat er lokaal een zo breed mogelijk aanbod aanwezig is. Met de invulling van het onderwijs in Wilderszijde streven we ernaar om aan te sluiten bij de veranderende behoefte en wensen van de samenleving in onderwijsconcepten. Uit onderzoek van 2017 blijkt dat ouders in Lansingerland met name de onderwijsconcepten Montessori en Vrije school missen. Daarbij kijken wij in eerste instantie naar een nieuw te stichten school in de wijk Wilderszijde. Zowel gemeente als onze onderwijspartners willen deze ontwikkeling aangrijpen om in Lansingerland een nieuw onderwijsconcept te introduceren. Dit kan in de wijk Wilderszijde of ergens anders in de gemeente met het verplaatsen van een bestaande basisschool naar Wilderszijde. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de potentiële aantrekkende werking van een nieuw concept en de effecten die dit kan hebben voor bestaande scholen in de gemeente.

2.3 Verbinding met de wijk

Met Wilderszijde wordt aansluiting gezocht bij het karakter van een dorpse structuur gericht op sociale cohesie en ontmoeting. Mensen hebben dan ook binding met de wijk en buurt. Ook voor het onderwijs zien wij een rol weggelegd om verbindingen en relaties in de wijk aan te gaan en te stimuleren. Daarnaast zorgt een goede aansluiting van het onderwijs met bijvoorbeeld kinderopvang, jeugd- en jongerenwerk, sport en cultuur dat kinderen zich breder kunnen ontwikkelen. En daarbij dat organisaties beter van elkaar weten hoe zij de kinderen benaderen en dit op elkaar kunnen afstemmen.

2.4 Clustering van voorzieningen

De gemeente stimuleert het vormgeven van geclusterde scholen en relevante andere voorzieningen, zoals kinderopvang. Dit kan in de vorm van scholen onder één dak of in een campus opstelling. Deze gemeentelijke keuze baseren wij op verschillende argumenten voor schoolbestuur als gemeente, zoals doorlopende leerlijn, lagere exploitatielasten, delen van algemene ruimten om ruimte te besparen op basis van de onderwijskundige visie en het makkelijker maken van het doorverwijzen naar andere schoollocaties.

2.5 Stimuleren van spelen en bewegen

Bewegen is de eerste stap in de richting om actiever, fitter en sterker te worden. Het is daarom belangrijk dat kinderen plezier hebben bij het buitenspelen en tijdens de gymles. Door jong te beginnen met bewegen en sporten en daar plezier in te hebben, houden wij dit langer vol. Belangrijke hierbij is dat de inrichting van schoolpleinen kinderen uit nodigt om te bewegen en te sporten. Schoolpleinen zijn als nodig of wenselijk ook buiten schooltijd openbaar toegankelijk voor de buurt. En dat er voldoende capaciteit is voor het bewegingsonderwijs in sporthallen en gymzalen (hierin voorzien wij middels het Accommodatieplan Sport 2020 - 2030).

2.6 Duurzame schoolomgeving

Wij geven het goede voorbeeld en kiezen voor duurzaam waar het kan. In 2050 is Lansingerland een circulaire economie, volledig CO₂-neutraal en is de omgeving optimaal aangepast aan de veranderingen in het klimaat. De gemeente en schoolbesturen realiseren dan ook duurzame onderwijshuisvesting. Een duurzaam schoolgebouw heeft een positief effect op het onderwijs én op het leefklimaat voor de toekomstige generaties. Ook leren kinderen hiermee het belang van duurzaamheid. Voor toekomstige duurzame schoolgebouwen zijn er verschillende garanties mogelijk in zowel de verduurzaming van bestaande schoolgebouwen als bij (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen. Daarnaast stimuleren groenblauwe schoolpleinen met een combinatie in het lespakket het bewustzijn van kinderen over het klimaat.

2.7 Bestaande scholen niet leegtrekken

Met de verwachte bouw van nieuwe basisscholen in de wijk Wilderszijde dient rekening gehouden te worden met de potentiële aantrekkende werking van soortgelijke scholen in godsdienst, levensbeschouwing of concept en de effecten die dit kan hebben voor bestaande scholen in de gemeente. Het is hiermee dan ook zeker niet de bedoeling bestaande scholen leeg te trekken, mits er een herschikking kan plaatsvinden die neutrale of positieve gevolgen heeft.

Bijlage(n):

- Stedenbouwkundige nota van uitgangspunten onderwijs Wilderszijde

Bijlage: Stedenbouwkundige nota van Uitgangspunten onderwijs Wilderszijde

1. Inleiding

In deze Nota van Stedenbouwkundige Uitgangspunten (NvU) wordt het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief geschetst voor de twee schoollocaties. De notitie is opgesteld n.a.v. de bespreking van de memo Aanpak en Uitgangspunten selectie onderwijs Wilderszijde.

In het bestemmingsplan zijn maximaal twee locaties opgenomen voor het onderwijs. Hoe de benodigde capaciteit (twee tot drie basisscholen) over de locaties wordt verdeeld is op dit moment nog open. De twee schoollocaties zijn onderdeel van de uitwerking van een 'Landschap van Ontmoetingen'. De wijze waarop een schoolbestuur aangeeft bij te kunnen en willen dragen aan het (ruimtelijke) gedachtegoed van de wijk is daarmee een van de selectiecriteria. Deze NvU wordt daarom integraal meegenomen met de onderwijsvisie voor Wilderszijde die door de Raad moet worden vastgesteld en dient als bijlage bij de selectie onderwijs Wilderszijde.

2. Opgave

Met Wilderszijde wordt aansluiting gezocht bij het karakter van een 'dorpse structuur', gericht op sociale cohesie en ontmoeting. Mensen hebben binding met de wijk en buurt (sociale cohesie en eigenaarschap), en kinderen kunnen (zelf) lopend of op de fiets naar school. De wijk is compact en krijgt een grote diversiteit aan woningen, zowel in de differentiatie aan segmenten, woontypen als dichtheden. Het ontwerp van de wijk is erop gericht de verbinding tussen al deze mensen te stimuleren en faciliteren. Het motto van Wilderszijde is daarom het 'Landschap van Ontmoetingen'.

Het stedenbouwkundig concept van Wilderszijde als 'Landschap van Ontmoetingen' is gebaseerd op de kenmerkende polderstructuur in dit gebied. De waterstructuur van Wilderszijde is stevig en is een ruimtelijke identiteitsdrager van de wijk. Samen met het groen is dit een netwerk met plekken om te spelen, sporten en ontspannen die lopend of met de fiets bereikbaar zijn.

Kinderen brengen een groot deel van de week door op school. Dat brengt een bepaalde dynamiek in de wijk met zich mee: de bewegingen naar en van school, de activiteiten in, rond en om de school tijdens maar ook na schooltijd. Het is daarom belangrijk dat de scholen passen bij de visie van de wijk en deel uit maken van het 'Landschap van Ontmoetingen'. De scholen in Wilderszijde worden daarom benaderd als een duurzame leefomgeving met inspirerende binnen- en buitenruimten en een directe relatie tussen gebouw en omgeving. De scholen hebben betekenis voor de kinderen en na schooltijd blijft de school onderdeel van het 'Landschap van Ontmoetingen'. Kinderen komen hier voor naschoolse activiteiten maar het is ook denkbaar dat andere doelgroepen de school-omgeving kunnen gebruiken (een combinatie van basisonderwijs met bijvoorbeeld kinderopvang, yoga, bridgeclub, studieruimte, scouting).

In de Memo Aanpak en Uitgangspunten selectie onderwijs Wilderszijde wordt uitgegaan van de diversiteit in onderwijsconcepten. Het huidige aanbod van basisscholen is vrij conventioneel. Met de invulling van het onderwijs in Wilderszijde wordt daarom gestreefd naar meer aansluiting bij de veranderende behoefte en wensen van de samenleving in onderwijsconcepten. De verwachting is dan ook dat er minimaal één school komt met een ander onderwijsconcept. Daarbij wordt rekening gehouden met de potentiële aantrekkende werking binnen de hele gemeente maar ook daarbuiten. Vanwege het grotere 'bedieningsgebied' moet daarom ook rekening gehouden worden met een (mogelijk) aantrekkende werking van autoverkeer.

Bij de ontwikkeling van de schoollocaties zijn er zowel generieke uitgangspunten als locatie specifieke uitgangspunten te benoemen. Generieke uitgangspunten borgen de kwaliteiten die bijdragen aan de verbinding met het gedachtengoed van de wijk. Locatie specifieke uitgangspunten zijn uitgangspunten die gelden voor de twee afzonderlijke locaties:

1. School in de wijk, locatie west
2. School in het groen tussen de centrale parkzone en Park de Polder, locatie oost

Uitsnede kaart met stedenbouwkundige accenten uit het masterplan Wilderszijde.

In de Verbeeldingskaart van het bestemmingsplan wordt een zoekgebied opgenomen voor voorzieningen, waaronder ook de basisscholen.

3. Generieke uitgangspunten

Beide schoollocaties bevinden zich in Groenwijk, goed ontsloten aan de hoofdfietsstructuur, hoofdontsluitingsweg en centraal bij andere voorzieningen. De schoollocaties zijn de 'woonkamers van de wijk': je kunt ernaartoe gaan zonder plan en komt altijd wel iemand tegen. En als je liever even alleen bent is er altijd wel een plek om je terug te trekken. Het is een veilige en makkelijk te bereiken plek. Daarvoor gelden de volgende generieke uitgangspunten.

Positionering volume

- Gericht op de goede bereikbaarheid met fiets, lopend en auto. Met name voor kinderen die zelfstandig komen (lopend, fietsend) is de school makkelijk en veilig bereikbaar;
- Staat vrij in haar omgeving;
- Alzijdige oriëntatie wordt positief benut: zon en schaduw, in en uit de wind;
- Draagt bij aan de gebruikswaarde van de omliggende openbare ruimte en groenstructuur;
- Is open naar haar omgeving en biedt tegelijkertijd beschutting.

Rooilijn

Zie hiervoor het Bestemmingsplan en het Beeldkwaliteitskader voor Wilderszijde.

Bouwhoogte, opbouw volume (plint, kappen, etc.)

Zie hiervoor het Bestemmingsplan voor Wilderszijde.

Entree/ ontsluitingsprincipe

- Heeft een veilige kiss & ride-zone voor auto altijd met dubbelgebruik, bijv. voetbalplein;
- Aan LV-route/ fietsnetwerk.

Beeldkwaliteit

Zie hiervoor het Beeldkwaliteitskader voor Wilderszijde.

Combinatie van voorzieningen/ programma

Het gebouw staat zichtbaar open voor ander gebruik, zoals:

- Kinderopvang/ crèche (0-4 jaar);
- Naschoolse opvang;
- Welzijn, cultuur, sport;
- Schooltuinen, scouting/ natuurvereniging.
- Heeft een ontmoetingsfunctie, ook na schooltijd;
- Heeft binnen en buiten leer- en speelmogelijkheden (uitdagend, creatief en duurzaam);
- Biedt ruimte aan levendige, rumoerige activiteiten en meer intensieve en stille activiteiten.

4. Locatie specifieke uitgangspunten

a) De school in de wijk (locatie west)

Positionering volume

- Relatie met het centrale park met daaraan de voorzieningen en de voorzieningen aan de Zijde.

Opbouw volume

- Benut de ruimte om hoger te bouwen.

Beeldkwaliteit

- Icoon in de wijk, maakt bij bewoners deel uit van de mental map/ geeft de plek karakter en ruimtelijke identiteit door de (bijzondere) architectuur (stedenbouwkundigaccent);
- Combinatie met andere gebruikswaarden (programma) flexwerkplekken (bereikbaarheid locatie, betrouwbaar internet, gebruik kunnen maken van andere voorzieningen).

b) De school tussen de centrale parkzone en Park de Polder (locatie oost)

Positionering volume

- Relatie met het polderlandschap: groen en water: omarmt het landschap/ neemt het landschap in zich op. De school heeft een relatie met andere gebruikswaarden/ programma in de directe omgeving (school-/ nutstuin, scouting, sociaal culturele ruimte en sporthal).

Opbouw volume

- Ervaring van licht, lucht en buiten.

Beeldkwaliteit

- Heeft een prikkelende uitstraling met 'groen om te doen': speel- en struin plekken, sportveldjes, klimbomen, schooltuinen, poldersloten, een strandje, boomgaarden maken deel uit van de schoollocatie;
- Gebouw is onderdeel van het landschap: transparant, binnen-buitenzones, natuurlijke materialen en groene daken/ daklandschap.

5. Duurzaamheid

Lansingerland streeft naar een circulaire economie, volledig CO₂-neutraal en een omgeving die optimaal is aangepast aan de veranderingen in het klimaat (visie Duurzaam Lansingerland, 2018). Daarbij hoort ook een duurzame huisvesting van onderwijs. Voor toekomstige duurzame schoolgebouwen zijn er verschillende garanties mogelijk, zowel voor het gebouw als de inpassing (schoolplein):

- De constructieve opzet is flexibel (vrij in te delen, ander gebruik), bijvoorbeeld met een modulaair systeem: de school kan groeien en krimpen;
- De constructieve opzet borgt een gezond klimaat en is een 'frisse school' (een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid);
- Er wordt ingezet op Natuurinclusief bouwen, zowel op de begane grond (inpassing) als op het gebouw;
- Waar mogelijk wordt dubbel gebruik gemaakt van de ruimte door bijvoorbeeld groen en water(berging) te combineren met spelen en/of sport (klimaatadaptatie);
- Een groenblauw schoolplein draagt actief bij aan het onderwijs in het bewustzijn van kinderen over het klimaat.

Daarnaast nemen wij bij het nieuwe bestemmingsplan voor Wilderszijde op dat alle gebouwen en woningen in Wilderszijde dienen te worden gerealiseerd met een gemiddelde GPR-score van tenminste 8 en/of met nul-op-de-meter. Ook de schoolgebouwen dienen aan deze eisen te voldoen.

6. Planning en fasering

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de eerste school haar deuren in 2023/2024 kan openen. Echter, op 18 februari 2021 is bekend geworden dat Wilderszijde niet in aanmerking komt voor een bijdrage vanuit de woningbouwimpuls van BZK (tweede tranche). Wat dat voor de planontwikkeling van Wilderszijde betekent is op het moment van dit schrijven nog onbekend. De benodigde capaciteit (twee tot drie basisscholen) is mede afhankelijk van de vervolg koers. Het college en de gemeenteraad beslissen hier medio Q2 2021 over.

Los daarvan wordt er momenteel nagedacht over de behoefte aan en mogelijkheden voor een tijdelijke school of het beginnen van de scholen door de leegstand te gebruiken van de huidige scholen in Bergschenhoek. Ook daarover zal in de loop van 2021 meer duidelijkheid over komen.